

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.10.1998, sp. zn. 21 Cdo 60/98, ECLI:CZ:NS:1998:21.CDO.60.1998.1

Číslo: 36/1999

Právní věta: Výzva k odstranění vad podání musí obsahovat údaje o tom, v čem je podání nesprávné nebo neúplné, poučení, jak je třeba opravu nebo doplnění provést, a poučení o tom, že řízení bude zastaveno, jestliže podání nebude včas opraveno nebo doplněno; výzvu činí soud formou usnesení. Výzva soudu k odstranění vad podání musí obsahovat i určení přiměřené lhůty, ve které má účastník nesprávné nebo neúplné podání opravit nebo doplnit. Postrádá-li výzva k odstranění vad podání tuto lhůtu, nemůže soud řízení zastavit podle ustanovení § 43 odst. 2, věty první, o. s. ř. Je-li z odvolání zřejmé, které rozhodnutí a v jakém rozsahu odvolatel napadá, nebrání neuvedení údajů o tom, v čem je spatřována nesprávnost rozhodnutí nebo postupu soudu prvního stupně a čeho se odvolatel domáhá, dalšímu pokračování odvolacího řízení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.10.1998

Spisová značka: 21 Cdo 60/98

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 43 odst. 2
§ 202 odst. 2 písm. d)

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaná zaplatila 29 375 Kč. Žalobu odůvodnil tím, že žalovaná, která je u něj zaměstnána jako prodavačka, dodatkem k pracovní smlouvě ze dne 1. 8. 1992 převzala (společně s dalšími dvěma zaměstnanci) hmotnou odpovědnost "za zboží, zařízení a svěřené pomůcky dle převáděcích protokolů a inventurních listů"; odpovídá proto za část (25 %) schodku vzniklého na těchto hodnotách ve výši 117 500 Kč a zjištěného inventurou ze dne 12. 5. 1994.

Okresní soud v Litoměřicích rozsudkem ze dne 12. 6. 1997 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 6615 Kč do 15 dnů od právní moci rozhodnutí. Dospěl k závěru, že žalovaná se odpovědnosti za schodek zcela zprostita ve smyslu ustanovení § 176 odst. 3 zák. práce, neboť prokázala, že schodek (jehož výši žalobce "zcela" neprokázal) vznikl bez jejího zavinění.

O odvolání žalobce proti rozsudku soudu prvního stupně Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením

ze dne 1. 10. 1997 rozhodl tak, že odvolací řízení se zastavuje a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Rozhodnutí o zastavení odvolacího řízení odůvodnil tím, že odvolání žalobce, které "obsahuje pouze jedinou větu, a to, že se odvolatel odvolává proti shora uvedenému rozsudku, a dodatek, že odvolání bude dodatečně odůvodněno", má takové nedostatky, pro které nelze v odvolacím řízení pokračovat. Odvolací soud přitom vyzval žalobce, aby "doplnil odvolání dle § 43 odst. 1 o. s. ř.", a poučil ho o možnosti zastavení odvolacího řízení v případě, že "odvolání nebude doplněno".

V dovolání proti usnesení odvolacího soudu žalobce namítá, že v dopise odvolacího soudu, jímž byl vyzván k doplnění svého odvolání, nebyla soudem stanovena žádná lhůta, ve které "je žalobce povinen tak učinit". Žalobce proto v domnění, že není vázán žádnou lhůtou, své odvolání doplnil dne 10. 10. 1997. Dne 15. 10. 1997 však obdržel usnesení odvolacího soudu o zastavení odvolacího řízení. Skutečnost, že soud nestanovil lhůtu pro doplnění odvolání a že přiměřená doba pro doplnění odvolání je dle názoru soudu kratší než lhůta, kterou považoval za přiměřenou žalobce, nelze podle žalobce "přičítat k jeho tíži". Správným postupem měla být tato lhůta stanovena, takže by "nemohlo dojít k pochybnostem o včasnosti doplnění odvolání a rovněž k meškání na straně žalobce". Žalobci tak podle jeho názoru byla v průběhu řízení nesprávným postupem odvolacího soudu odňata možnost jednat před soudem ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o usnesení, proti kterému je dovolání přípustné i podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. f) o. s. ř., přezkoumal bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) napadené usnesení ve smyslu § 242 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Napadené usnesení proto zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Námítka dovolatele, že usnesení odvolacího soudu je postiženo vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., není důvodná.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

Odnětím možnosti jednat před soudem se rozumí postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci procesních práv, která mu občanský soudní řád dává (např. právo účastnit se jednání, činit přednesy, navrhopvat důkazy apod.). O vadu ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. jde přitom jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení (a nikoliv také při rozhodování). Nejde-li o případy, kdy účastník nebyl přibrán do řízení (§ 94 o. s. ř.) nebo kdy účastníku byl ustanoven opatrovník, ačkoliv k tomuto opatření nebyly splněny zákonem stanovené předpoklady, je dovolací důvod podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. dán zejména tehdy, jestliže soud rozhodl bez nařízení jednání, přestože mělo být ve věci jednáno, nebo jestliže soud věc projednal v rozporu s ustanovením § 101 odst. 2 o. s. ř. v nepřítomnosti účastníka.

V posuzovaném případě o takovou situaci nejde. O zastavení odvolacího řízení byl odvolací soud oprávněn rozhodnout bez nařízení jednání, neboť podle ustanovení § 214 odst. 2 písm. b) o. s. ř. jednání není třeba nařizovat, jestliže se zastavuje nebo přerušuje řízení. Odvolací soud zastavil odvolací řízení podle ustanovení § 43 odst. 2, věty první, o. s. ř. za použití ustanovení § 211 o. s. ř. K zastavení odvolacího řízení tedy došlo nikoli proto, že by v průběhu řízení byla účastníku nesprávným

postupem odvolacího soudu odňata možnost jednání před soudem, ale z toho důvodu, že odvolací soud dospěl při svém rozhodování k závěru, že odvolání žalobce je nesprávným podáním, které přes výzvu předsedy senátu nebylo doplněno, a v odvolacím řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat. Případné pochybení odvolacího soudu při jeho rozhodování o zastavení odvolacího řízení nebo při vydávání výzvy k odstranění vad podání podle § 43 odst. 1 o. s. ř., které tomuto rozhodování předcházelo, nepředstavuje nesprávný postup soudu v průběhu řízení, kterým by účastníku byla odňata možnost jednat před soudem.

Z obsahu dovolání vyplývá, že žalobce odvolacímu soudu vytýká, že ve výzvě k odstranění vad odvolání nestanovil lhůtu, ve které je třeba doplnění odvolání provést. V této skutečnosti lze spatřovat jinou vadu řízení, která spolu s dalšími vadami řízení, jež při přezkoumání napadeného usnesení vyšly najevo mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/, § 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Podle ustanovení § 43 odst. 1 o. s. ř. předseda senátu vyzve účastníky, aby nesprávné nebo neúplné podání bylo opraveno nebo doplněno. Poučuje účastníky také, jak je třeba opravu nebo doplnění provést. Podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. není-li přes výzvu předsedy senátu podání opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení zastaví. O těchto následcích musí být účastník poučen.

Výzva k odstranění vad podání, kterou soud doručí účastníku, o jehož podání jde, tedy musí obsahovat údaje o tom, v čem je podání nesprávné nebo neúplné, poučení, jak je třeba opravu nebo doplnění provést, a poučení o tom, že řízení bude zastaveno, jestliže podání nebude včas opraveno nebo doplněno (srov. § 43 o. s. ř.). Výzvu činí soud formou usnesení, neboť jde o rozhodnutí, kterým se vrací podání k opravě (§ 202 odst. 2 písm. d) o. s. ř.).

K odstranění vad podání zákon účastníkům nestanoví žádnou lhůtu; vzhledem k tomu, že je to ale pro řízení třeba (účastníku je nutno poskytnout přiměřenou dobu k opravě nebo doplnění nesprávného podání), určí lhůtu k provedení tohoto úkonu předseda senátu (§ 55 o. s. ř.). Protože jde o tzv. soudcovskou lhůtu určenou k provedení úkonu účastníka řízení, musí být účastníku tato lhůta ve výzvě soudu k odstranění vad podání sdělena. V případě, že by se tak nestalo, nastal by nežádoucí stav právní nejistoty o tom, po uplynutí jaké doby od doručení výzvy k odstranění vad podání účastníku je soud oprávněn řízení zastavit podle ustanovení § 43 odst. 2, věty první, o. s. ř., případně jakou dobu má účastník na to, aby své nesprávné podání opravil nebo doplnil.

Z uvedeného vyplývá, že výzva soudu k odstranění vad podání musí obsahovat i určení přiměřené lhůty, ve které má účastník nesprávné nebo neúplné podání opravit nebo doplnit. Postrádá-li výzva k odstranění vad podání tuto lhůtu, nemůže soud řízení zastavit podle ustanovení § 43 odst. 2, věty první, o. s. ř.

V posuzované věci žalobce v písemném podání ze dne 11. 8. 1997 uvedl, že “podává v zákonné lhůtě odvolání proti rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 12. 6. 1997 č. j. 7 C 162/95 s tím, že bude dodatečně odůvodněno”. Odvolací soud dopisem ze dne 9. 9. 1997 doručeným zástupkyni žalobce dne 12. 9. 1997 vyzval žalobce k “doplnění odvolání” s odůvodněním, že odvolání “postrádá petit, důvody, obsahuje pouze oznámení o tom, že se žalobce odvolává”. Dodal, že “nebude-li odvolání doplněno, nezbude odvolacímu soudu, než aby zastavil odvolací řízení”.

Z obsahu dopisu ze dne 9. 9. 1997, jímž odvolací soud sám (namísto soudu prvního stupně srov. ustanovení § 209, větu první, o. s. ř.) vyzval žalobce k odstranění vad jeho odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, je zřejmé, že výzva odvolacího soudu neobsahuje lhůtu, ve které odvolatel měl vady svého odvolání odstranit. Již z tohoto důvodu nebyly splněny podmínky pro zastavení odvolacího řízení podle ustanovení § 43 odst. 2, věty první, a § 211 o. s. ř.

V dopise odvolacího soudu ze dne 9. 9. 1997 nejsou správně uvedeny ani další obsahové náležitosti výzvy k odstranění vad podání, jak vyplývají z ustanovení § 43 o. s. ř., a to údaje o tom, v čem je podání nesprávné nebo neúplné, a poučení, jak je třeba jeho opravu nebo doplnění provést.

Podle ustanovení § 205 odst. 1 o. s. ř. v odvolání má být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4 o. s. ř.) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v čem je spatřována nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu a čeho se odvolatel domáhá.

Náležitost odvolání spočívající v tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, se neomezuje vždy jen na individualizaci napadeného rozhodnutí soudu prvního stupně datem jeho vydání (vyhlášení) a jednacím číslem, popřípadě spisovou značkou. Obsahuje-li rozhodnutí více výroků, které jsou ve smyslu ustanovení § 206 odst. 2 o. s. ř. způsobilé samostatně nabýt právní moci, popřípadě jejichž právní moc nebude dotčena, pokud se odvolání týká pouze vedlejších výroků (§ 206 odst. 3 o. s. ř.), musí být v odvolání uvedeno, proti kterým výrokům směřuje, a to tak, aby bylo zřejmé, které z výroků mají být podle odvolatele vyloučeny z přezkumné činnosti odvolacího soudu (srov. ustanovení § 212 odst. 1 o. s. ř.). Pokud bylo některým z výroků napadeného rozhodnutí soudu prvního stupně rozhodnuto o dělitelném plnění (zpravidla o zaplacení peněžité částky), musí též z odvolání vyplývat, v jaké části je tento výrok napaden (tzv. kvantitativní stránka odvolání); odvoláním účastníka směřujícím jen proti části výroku o dělitelném plnění totiž může dojít k tzv. rozštěpení původně jednotného práva, o němž bylo rozhodnuto jedním výrokem, na dvě práva se samostatným skutkovým základem ve smyslu ustanovení § 206 odst. 2 o. s. ř.

Určitost údajů o tom, proti kterému rozhodnutí odvolání směřuje, má ve výše uvedeném smyslu význam především pro otázku vymezení odkladného (suspenzivního) účinku odvolání, a tím i pro vymezení rozsahu vázanosti odvolacího soudu rozsahem podaného odvolání (§ 212 odst. 1 o. s. ř.). Není-li z odvolání zřejmé, jaké části napadeného rozhodnutí se týká odkladný účinek odvolání, ať již by šlo o část oddělitelného předmětu řízení (§ 206 odst. 2 o. s. ř.) či o otázku, zda není napaden jen některý z vedlejších výroků, takže by zůstal v právní moci výrok o věci samé (§ 206 odst. 3 o. s. ř.), jde o vadu podání, bez jejíhož odstranění nelze v odvolacím řízení pokračovat. V takovém případě odvolací soud podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. (za podmínek uvedených v tomto ustanovení) a § 211 o. s. ř. odvolací řízení zastaví.

Zákon dále požaduje, aby bylo v odvolání uvedeno, v čem je spatřována nesprávnost napadeného rozhodnutí nebo postupu soudu, aniž by blíže určoval odvolací důvody. Odvolání má též obsahovat údaj o tom, čeho se odvolatel domáhá (to je, zda navrhuje změnu či zrušení napadeného rozhodnutí), kterým je vymezena tzv. kvalitativní stránka odvolání. Pokud je ale z odvolání zřejmé, které rozhodnutí a v jakém rozsahu odvolatel napadá, nebude neuvedení údajů o tom, v čem odvolatel spatřuje nesprávnost rozhodnutí nebo postupu soudu prvního stupně a čeho se domáhá, bránit dalšímu pokračování odvolacího řízení, neboť odvolací soud podle ustanovení § 212 odst. 1 o. s. ř. projedná věc v mezích, ve kterých se odvolatel domáhá přezkoumání rozhodnutí, aniž by přitom byl vázán důvody odvolání a odvolacími návrhy účastníků (srov. 212 odst. 3 a 4 o. s. ř.).

V dané věci není odvolání žalobce (podání ze dne 11. 8. 1997) proti rozsudku soudu prvního stupně neúplné jen proto, že jak uvedl odvolací soud postrádá “důvody” (správně údaje o tom, v čem je spatřována nesprávnost rozhodnutí nebo postupu soudu) a “petit” (správně údaj o tom, čeho se odvolatel domáhá). Třebaže vzhledem k obsahu ustanovení § 205 odst. 1 o. s. ř. jde o vady odvolání, nejde jak vyplývá z výše uvedeného o takové vady podání, pro které by nebylo možné v odvolacím řízení pokračovat a pro které by tedy bylo nutné toto řízení zastavit. Odvolání je především neúplné v tom, že v něm není uvedeno, proti kterému z obou výroků rozsudku soudu prvního stupně směřuje (pokud by směřovalo jen do výroku o nákladech řízení, zůstala by vzhledem k ustanovení § 206 odst. 3 o. s. ř. právní moc výroku o věci samé nedotčena), a jestliže se týká i výroku o zamítnutí žaloby na zaplacení 29 375 Kč v jaké části tento výrok rozsudku napadá (pokud by byla odvoláním napadena

jen část výroku o věci samé, nebyla by právní moc zbývající části tohoto výroku ve smyslu ustanovení § 206 odst. 2 o. s. ř. dotčena). Přestože tento nedostatek odvolání bránil dalšímu pokračování odvolacího řízení, odvolací soud (prostřednictvím soudu prvního stupně podle ustanovení § 209 o. s. ř.) žalobce k jeho odstranění nevyzval.

Z uvedeného vyplývá, že odvolací soud při vydání výzvy k odstranění vad odvolání žalobce postupoval nesprávně, neboť v této výzvě učiněné dopisem namísto usnesení neurčil přiměřenou lhůtu, ve které má žalobce vady svého podání odstranit, a ani v ní správně neuvedl, v čem tyto vady spočívají a jak má žalobce opravu nebo doplnění odvolání provést. Tím odvolací soud zatížil řízení vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud k těmto vadám odvolacího řízení ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. přihlédl, i když nebyly všechny v dovolání uplatněny.

Protože usnesení odvolacího soudu v dovoláním napadeném výroku o zastavení odvolacího řízení není správné, dovolací soud je v tomto výroku i v akcesorickém výroku o nákladech odvolacího řízení (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, § 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).